

Протокол № 7
засідання міської комісії з питань топоніміки,
охорони культурної спадщини та місцевої символіки

29 серпня 2024

зала засідань
виконавчого комітету

На засіданні комісії присутні: 14 членів комісії, із них 3 - онлайн.
Засідання комісії правомочне.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ

1. Про розгляд фахового висновку Експертної комісії УІНП з питань визначення належності об'єктів до символіки російської імперської політики, присвячених радянському письменникові та педагогу, керівникові дитячих виховних колоній Антону Семеновичу Макаренку від 03.06.2024.

- інформує: керуючий справами виконавчого комітету, голова комісії з питань топоніміки, охорони культурної спадщини та місцевої символіки Сергій ЗАВАЛІЙ.

2. Про розгляд проекту Календаря знаменних і пам'ятних дат Олександрійської територіальної громади на 2025 рік.

- інформує: начальник управління культури і туризму міської ради Ольга Переведенцева.
3.Різне.

ГОЛОВА КОМІСІЇ: Хто за такий порядок денний прошу голосувати: хто за? Проти? Утримався? Одноголосно.

Хочу повідомити вас про те, що 26 липня поточного року було підписане розпорядження голови Кіровоградської обласної державної адміністрації №659-р «Про виконання Закону України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії» та перейменовано об'єкти топоніміки населених пунктів територіальних громад області, тобто здійснено контроль за станом виконання на території області вищевказаного Закону.

Ми з вами плідно попрацювали в напрямку деколонізації, тому в нашій громаді перейменовують тільки вулицю 8 Березня (в м. Олександрія, с. Голоківка та сел. Олександрійському).

ЗАВАЛІЙ С.В.:

І. Переходимо до першого питання.

1. Про розгляд фахового висновку Експертної комісії УІНП з питань визначення належності об'єктів до символіки російської імперської політики, присвячених радянському письменникові та педагогу, керівникові дитячих виховних колоній Антону Семеновичу Макаренку від 03.06.2024.

Зазначив, що питання перейменування топоніму «вул. Макаренка» в місті, на одному із минулих засідань, вже обговорювалося, але комісія ще тоді проголосувала проти перейменування.

Фаховий висновок по А.С.Макаренку, як в минулому році по Олександрії, підписав той же голова експертної комісії УІНП з питань визначення належності об'єктів до символіки російської імперської політики Віктор Брехуненко, і він носить рекомендаційний характер.

ЗАВАЛІЙ С.В.: слово надається секретарю комісії Гур'євій Наталії Федорівні.

ГУР'ЄВА Н.Ф.: коротко ознайомила присутніх із змістом фахового висновку, так як всі матеріали по комісії електронною поштою завчасно були направлені членам комісії для ознайомлення.

Певний період А.С.Макаренко був працівником трудових колоній НКВС УРСР, тобто був працівником радянських органів державної безпеки. Згідно з вимогами ЗУ «Про засудження та заборону пропаганди імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії» до символіки російської імперської політики належать і об'єкти, присвячені працівникам радянських органів державної безпеки всіх рівнів. Не зважаючи на те, що А.С.Макаренко як педагог та письменник був особою, пов'язаною з розвитком української науки і культури, Закон не передбачає для працівників радянських органів державної безпеки всіх рівнів жодних винятків. Проте заборона не поширюється на використання символіки російської імперської політики в Музейному фонді України, архівах, приватних колекціях, бібліотечних фондах на різних носіях інформації, в експозиціях музеїв, на тематичних виставках, у посібниках, підручниках та інших матеріалах наукового, навчально-виховного і освітнього процесу та ін.

Фаховий висновок експертною комісією був зроблений 03.06.2024, коли повноваження міської влади з перейменування топонімів відповідно до Закону по деколонізації закінчився (27.04.2024), проте обласна військова адміністрація, як орган, що здійснював контроль за перейменуванням у своєму листі, а потім відповідно і рішення по Олександрії дане питання не ставила.

В освітніх колах, де були і є топоніми з іменем А.С.Макаренка, постійно ведуться по його особі дискусії. І Полтавщина в їх числі: 13 червня 2024 р. було проведено круглий стіл Полтавською ОВА, УІНП та Полтавською академією неперервною освітою. На зібранні обговорили необхідність перейменування вулиць і навчальних закладів й демонтажу дошок і споруд звеличення А.С.Макаренка. І деякі перейменування вже здійсненні.

Але в суспільстві з цього приводу шириться невдоволення і Ліга макаренкознавців вже звернулася і до УІНП, і до профільного комітету ВР України з приводу внесення змін до Закону, а саме: зробити виняток для працівників освіти, науки і культури, так як це є для радянських воєначальників. Згадайте як на минулому засіданні ми обговорювали особистість Петра Кошового, радянського воєначальника і в той же час, як особу яка очолювала вигнання нацистів з України?! Він, відповідно до Закону потрапив під виняток.

Під час підготовки засідання особисто говорила з краєзнавцем В.Голобородьком, який зазначив, що в ті роки іншої структури яка б займалася вихованням важких підлітків, безпризорників, крім НКВС не було. (Це так як паспортний стіл працює при органах поліції та ін.)

Депутат міської ради Олег Панібратенко повідомив, що з перейменуванням краще не поспішати, адже питання вивчено не досконало і ми самі просто знищуємо нашу історію, особистості, які внесли вагомий внесок у систему виховання підлітків. ЮНЕСКО понад 30 років тому визнала Антона Макаренка одним із чотирьох найбільш знакових авторів, що сформуvalи спосіб педагогічного мислення у ХХ столітті. Його ім'я ставлять на рівні з Марією Монтессорі, Джоном Дьюї та Георгом Кершенштейнером.

ЗАВАЛІЙ С.В.: хто бажає приєднатися до обговорення?

ЧЕРНЕЦЬКА В.М.: з точки зору педагогіки, скажу наступне: якщо ще ведуться дослідження і тривають дискусії в суспільстві, вважаю перейменування топоніму «вул. Макаренка» не на часі, потрібно детально дослідити і можливо це буде як виняток.

БОЖКО О.М.: нещодавно були на екскурсії в місті педагоги із Сумщини, так в них навчальний заклад носить ім'я А.С.Макаренка. Я також проти перейменування топоніму.

ЗАВАЛІЙ С.В.: в свій час я навчався в педагогічному університеті ім. Г.Сковороди в м. Харків, вивчали методику виховання дітей по Макаренку. Підтримую пропозицію не перейменовувати вулицю Макаренка в місті.

ГУР'ЄВА Н.Ф.: Баранов І.М., Саражіна Т.В. та Макаренко С.Д. просили врахувати їхню думку і голоси при голосуванні: проти перейменування топоніму «вул. Макаренка».

*Присутні члени комісії одностайно підтримали пропозицію
не перейменовувати топонім «вул. Макаренка»*

ЗАВАЛІЙ С.В.: підводимо підсумки обговорення.

Беручи до уваги фаховий висновок Експертної комісії УІНП з питань визначення належності об'єктів до символіки російської імперської політики, присвячених радянському письменникові та педагогу, керівникові дитячих виховних колоній Антону Семеновичу Макаренку від 03.06.2024 та аргументи і матеріали висловлені членами комісії, ставлю на голосування пропозицію не перейменувати топонім «вулиця Макаренка» в м. Олександрія.

Хто за таку пропозицію прошу голосувати:

хто за? - 14 . Одноголосно.

I. ВИРІШИЛИ:

1. Не перейменувати топонім «вулиця Макаренка» в місті Олександрія.

ЗАВАЛІЙ С.В.:

II. Переходимо до другого питання.

2. Про розгляд проекту Календаря знаменних і пам'ятних дат Олександрійської територіальної громади на 2025 рік.

- інформує: начальник управління культури і туризму міської ради Ольга Володимирівна Переведенцева.

ПЕРЕВЕДЕНЦЕВА О.В.: ознайомила присутніх із проектом Календаря знаменних і пам'ятних дат Олександрійської територіальної громади на 2025 рік (додається).

ПИСАРЕВСЬКИЙ Є.А.: зазначив, що робоча група по підготовці Календаря декілька раз збиралася, аналізувала і уточнювала дані про осіб та події, які будуть висвітлені в календарі і запропонував схвалити проект календаря на 2025 рік.

ЗАВАЛІЙ С.В.: є пропозиція схвалити проект календаря знаменних і пам'ятних дат Олександрійської територіальної громади на 2025 рік.

Інших пропозицій не буде? Хто за таку пропозицію прошу голосувати:

хто «за»? – 14. Одноголосно.

II. ВИРІШИЛИ:

1. Схвалити Календар пам'ятних і знаменних дат на 2025 рік та рекомендувати виконавчому комітету міської ради прийняти відповідне рішення.

2. Управлінню культури і туризму міської ради підготувати відповідний проект рішення та винести його на чергове засідання виконавчому комітету для затвердження.

III. Різне.

ЗАВАЛІЙ С.В.: Впродовж 2016 - 2024 років відбулося більше 10 перейменувань топонімів в Олександрійській громаді і тому логічно було б закінчити процес деколонізації, затвердивши загальний перелік топонімів.

ГУР'ЄВА Н.Ф.: детально вивчивши попередні рішення міської ради та розпорядження міського голови по зміні назв топонімів громади пропоную в майбутньому рішенні міської ради зробити 2 додатки:

1) загальний перелік топонімів: де буде вказано сучасну назву топоніму і колишню;
2) загальний перелік топонімів з довідковою інформацією, а саме: спеціалістам різних служб та й жителям громади для користування в роботі час від часу потрібна інформація про етапи перейменування того чи іншого топоніму і відповідно, в честь кого чи чого його названо.

Відділ внутрішньої політики міської ради, в межах своєї компетенції, вже попрацював у цьому напрямку, а тепер необхідно долучитися і управлінню культури та туризму міської ради, музейним працівникам, щоб дослідити в честь кого чи чого названо окремі топоніми.

ЗАВАЛІЙ С.В.: пропоную управлінню культури та туризму міської ради долучитися до підготовки відповідної інформації та двохмісячний термін її надати до відділу внутрішньої політики міської ради.

ДЖУЛАЙ О.В.: ці матеріали будуть потрібні і спеціалістам для роботи, і також мешканцям територіальної громади.

III. ВИРІШИЛИ:

1.Управлінню культури і туризму міської ради спільно з відділом внутрішньої політики міської ради, в термін до 29 жовтня 2024 року доопрацювати загальний перелік топонімів територіальної громади, із зазначенням походження назви кожного топоніма, для підготовки відповідного проекту рішення міської ради.

**Голова міської комісії з питань топоніміки,
охорони культурної спадщини та місцевої символіки
керуючий справам виконавчого комітету**

Сергій ЗАВАЛІЙ

**Секретар топонімічної комісії,
головний спеціаліст відділу
внутрішньої політики міської ради**

Наталія ГУР'ЄВА